

Seðlabanki Íslands

Efnahagsleg skilyrði eru í meginatriðum hagstæð
...áhætta gæti þó verið að byggjast upp

Harpa Jónsdóttir

Aðstoðarframkvæmdastjóri Fjármálastöðugleika

12. október 2016

Yfirlit

Kynning:

1. Helstu atriði skýrslu
2. Samantekt og helstu áhættuþættir

Skýrslan

Hluti I: Fjármálastöðugleiki

- Efnahagslegt umhverfi
- Erlend staða þjóðarbúsins
- Rekstur og eigið fé
- Fjármögnun og laust fé
- Eignir fjármálakerfisins
- Heimili og fyrirtæki

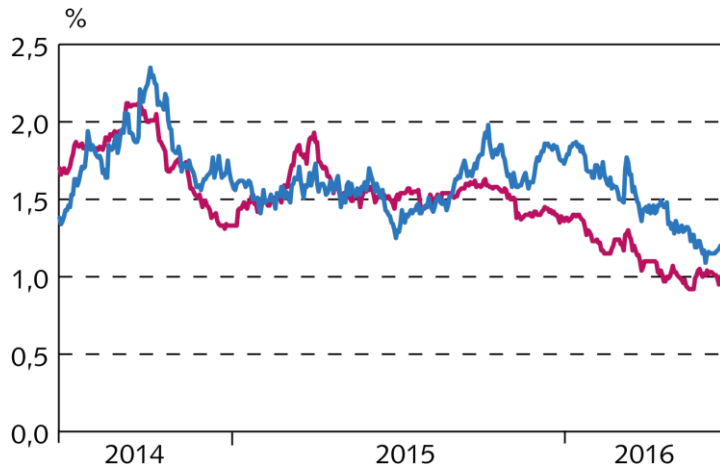
Hluti II: Álagspróf

Efnahagsleg skilyrði

- Hagvöxtur er yfir 4%, framleiðsluspenna eykst og atvinnuleysi minnkar
- Lánshæfismat ríkisins hækkaði um tvö þrep í A3

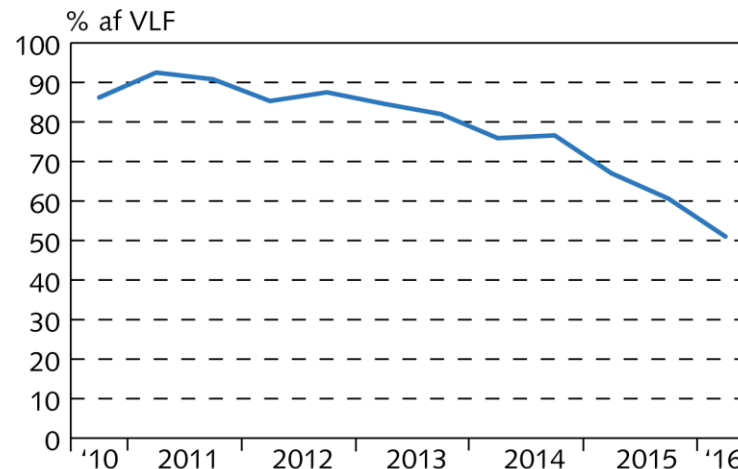
Vaxtamunur ríkisskuldabréfa¹

— ISLUSD (2022)
— ISLEUR (2020)

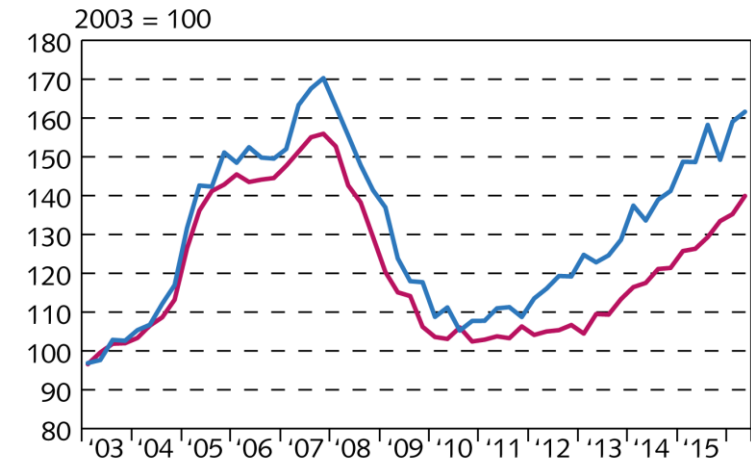
1. Munur á ávöxtunarkröfu íslenskra og bandarískra ríkisskuldabréfa á gjalddaga 2022 og íslenskra og þýskra á gjalddaga 2020.
Heimildir: Bloomberg, Seðlabanki Íslands.

Skuldir ríkissjóðs

Heimild: Lánamál ríkisins.

Raunverð íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu¹

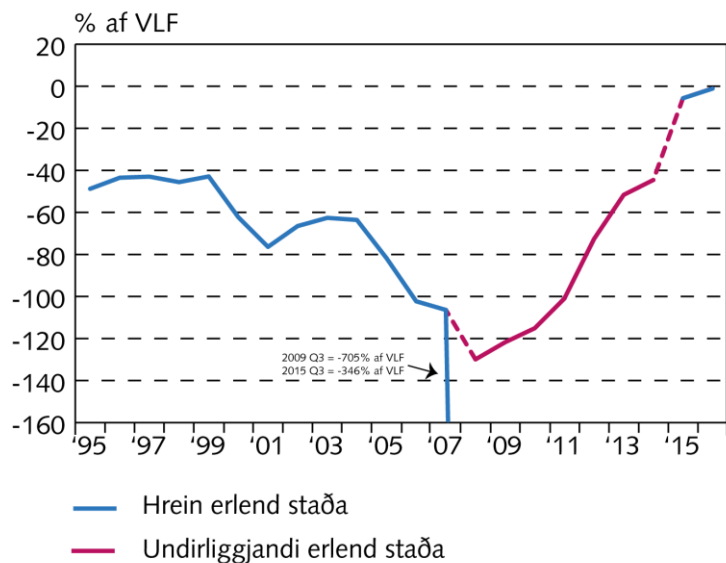
— Miðsvæðis²
— Höfuðborgarsvæðið, annað

1. Fermetraverð á föstu verðlagi. 2. Innan Hringbrautar, Hagar, Melar, Grandar og Hlíðar.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Þjóðskrá Íslands, Seðlabanki Íslands.

Ytri staða

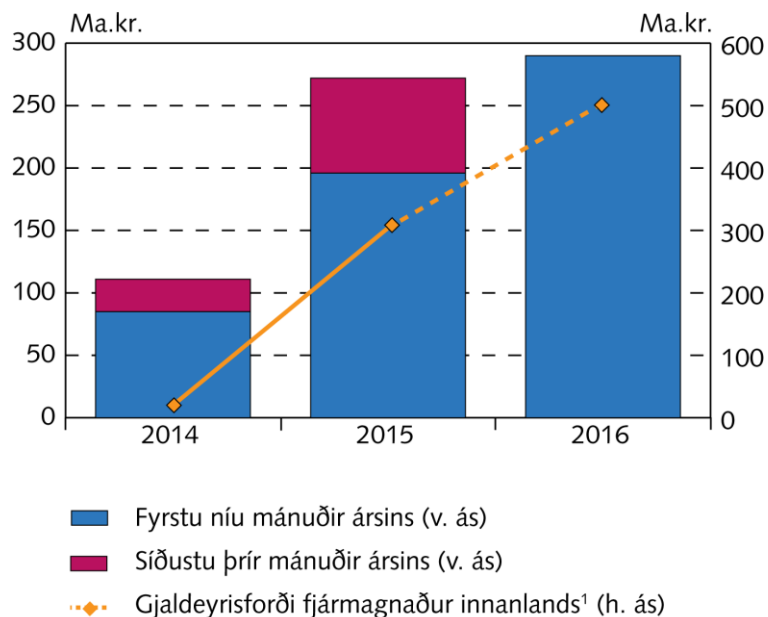
- Viðskiptaafgangur var minni en í fyrra eða tæp 4% VFL eða 3,3% ef leiðrétt er fyrir áhrifum slitabúa
- Gengið hefur styrkst um 11,6% á árinu þrátt fyrir 290 ma.kr. kaup SÍ og 65 ma.kr. kaup lífeyrissjóðanna
- Gjaldeyrisforði yfir viðmiðum sem SÍ og AGS hafa sett um heppilega stærð forða við losun hafta

Hrein erlend staða þjóðarbúsins¹

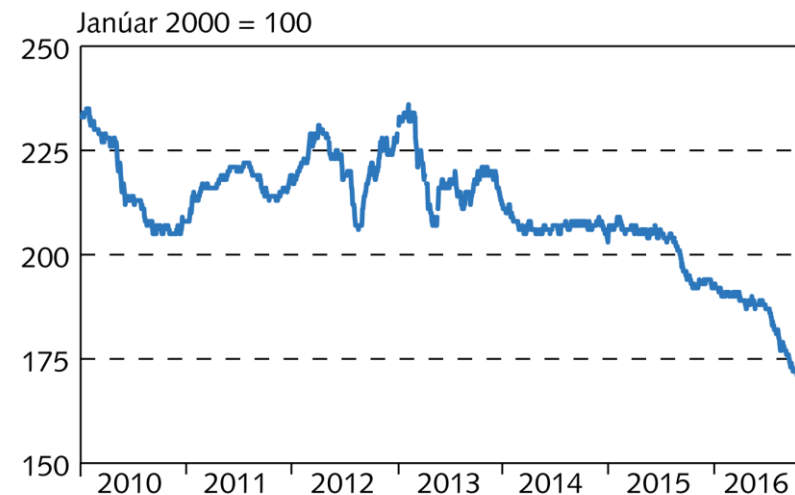
1. Frá árinu 2008 til ársloka 2015 er miðað við undirbyggjandi erlenda stöðu þjóðarbúsins, þ.e.a.s. að teknu tilliti til áhrifa uppgjors ILST í slitameðferð miðað við jafna skiptingu á eignum til almennra kröfuhafa. Í lok árs 2015 gengu slitabú fallinna fjármálafyrirtækja til nauðasamninga. Við það var stór hluti af skuldum þeirra afskrifaður. Enginn munur var því á hreinni erlendri stöðu og undirbyggjandi erlendri stöðu.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Kaup SÍ á gjaldeyrismarkaði og þróun gjaldeyrisforða

1. Miðað við stöðu í lok september 2016.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Gengisvísitala¹

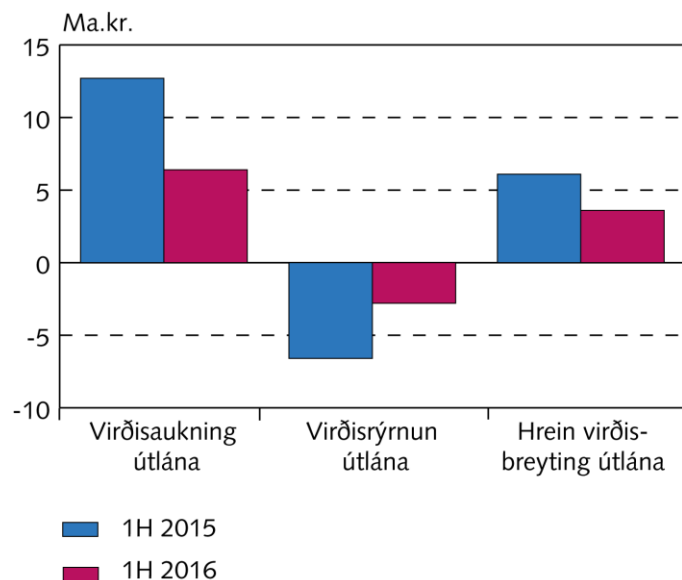
1. Þengri viðskiptavog (1%), vísitala meðalgengis m.v. meðaltal innflutnings og útflutnings.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Óreglulegir liðir hafa minni áhrif á rekstarniðurstöðu

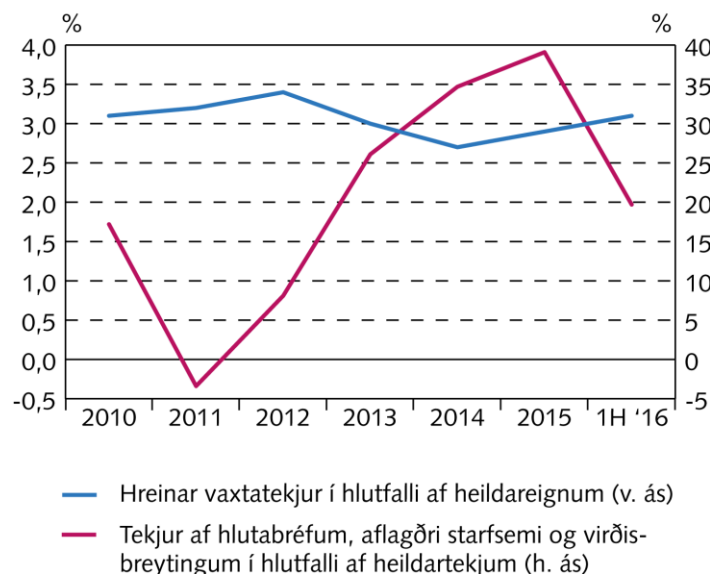
- Hreinar vaxtatekjur aukast á milli tímabila en hagnaður dróst þó saman vegna minni tekna af óreglulegum liðum og minni virðisaukningar útlána
- Samanlagt eiginfjárhlutfall viðskiptabankanna er 28,5%

Tekjur og gjöld stóru viðskiptabankanna vegna virðisbreytinga útlána¹

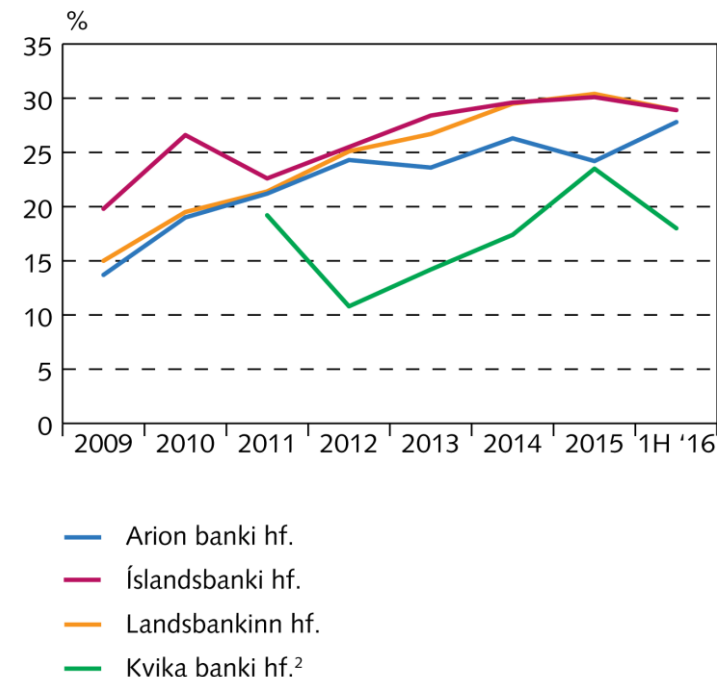
1. Samstæður.
Heimildir: Árshlutareikningar viðskiptabanka.

Vaxtamunur og óreglulegar tekjur stóru viðskiptabankanna¹

1. Samstæður. Tekjur af hlutabréfum árin 2014, 2015 og 1H 2016 innihalda tekjur vegna sölu og virðisbreytinga stærstu hluteldarfélaga.
Heimildir: Árs- og árshlutahlutareikningar viðskiptabanka.

Eiginfjárhlutföll viðskiptabankanna¹

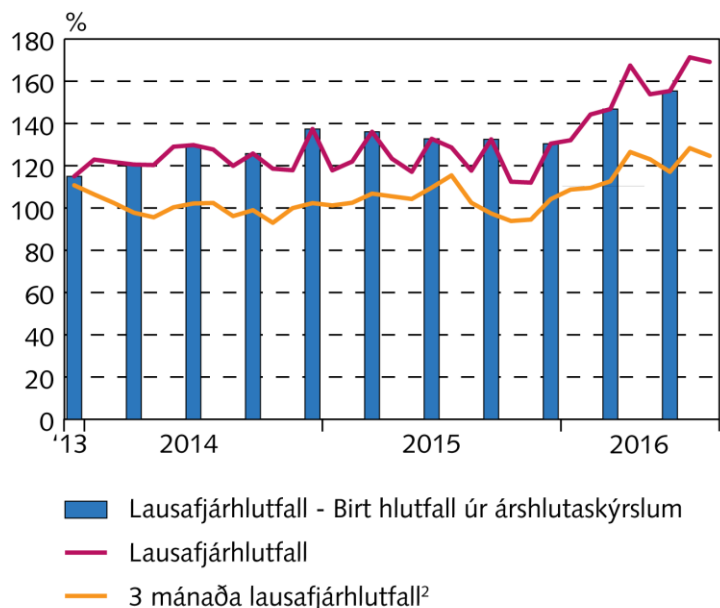

1. Samstæður. Eiginfjárgrunnur sem hlutfall af áhættugrunni.
2. Eiginfjárhlutfall fyrir MP banka 2011-2014.
Heimildir: Árs- og árshlutareikningar viðskiptabanka.

Erlend markaðsfjármögnun eykst

- Lausafjárstaða styrkist
- Fjármagn úr erlendum útgáfum notaðar til að gera upp við gömlu bankana
- Hægst hefur á sértryggðri útgáfu bankanna

Lausafjárhlutfall stóru viðskiptabankanna þriggja¹

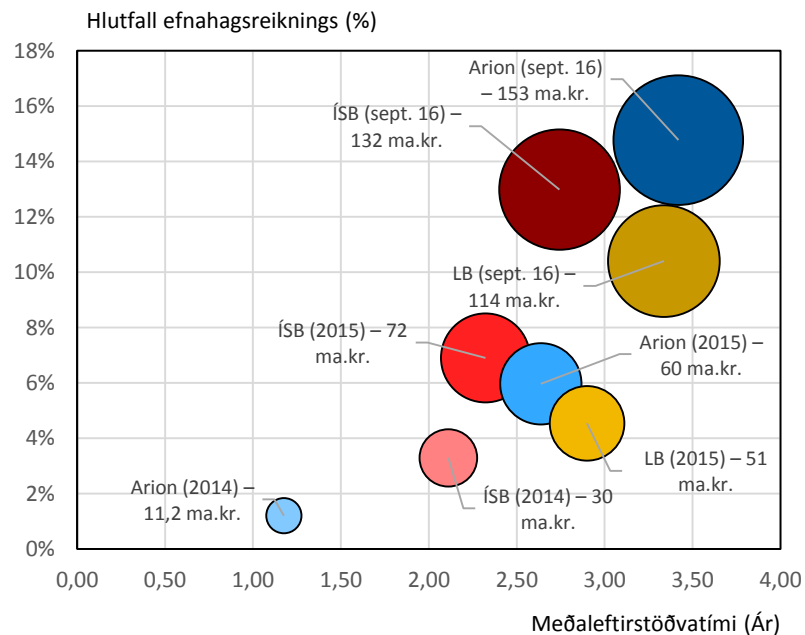

1. Samstæður. 2. Skv. lausafjárreglum fylgist SÍ einnig með LCR-hlutfalli til þriggja mánaða.

Heimildir: Árhlutaskýrslur viðskiptabanka, Seðlabanki Íslands.

Samanburður á erlendra fjármögnun banka¹

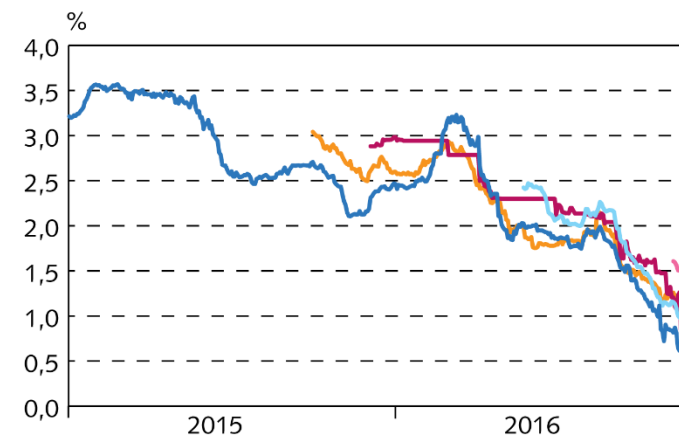
Skráð erlend fjármögnun með tilliti til heildareigna og meðalefistöðvatíma²

1. Stóru viðskiptabankarnir þrír. 2. Stærð kúlu táknar umfang erlendra fjármögnunar í ma.kr.

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Ávöxtunarkrafa á erlendum skuldabréfum viðskiptabankanna í evrum

- Arion banki - 2018
- Arion banki - 2019
- Íslandsbanki - 2018
- Íslandsbanki - 2020
- Landsbankinn - 2018
- Landsbankinn - 2021

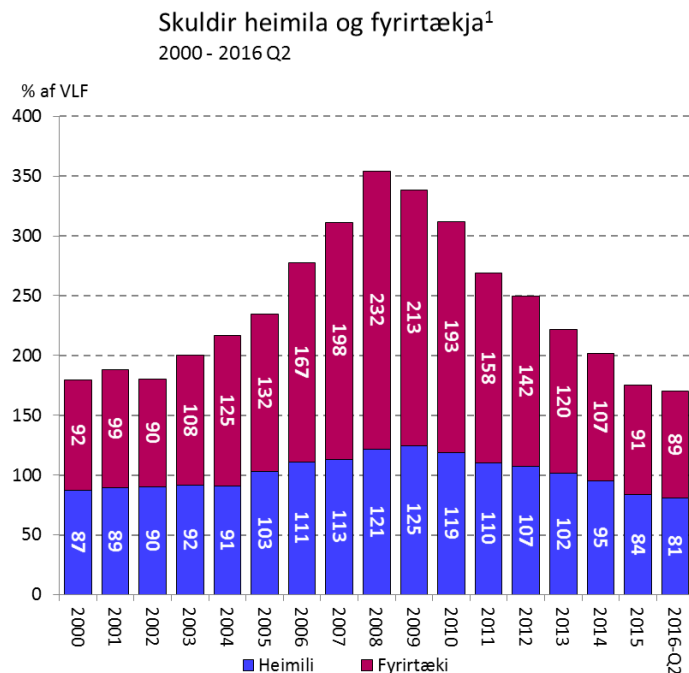
Heimild: Bloomberg.

Útlánavöxtur að byrja að gera vart við sig

- Heildarskuldir sem hlutfall af VLF dragast saman. Niðurgreiðsla erlendra lána, kröftugur hagvöxtur og gengisstyrking hefur mikil áhrif
- Skuldir við innlendar fjármálastofnanir aukast að raunvirði, sérstaklega hjá fyrirtækjum
- Sé leiðrétt fyrir gengisáhrifum sést vöxtur í lánum í erlendum gjaldmiðlum

Heildarskuldir: innlendar og erlendar

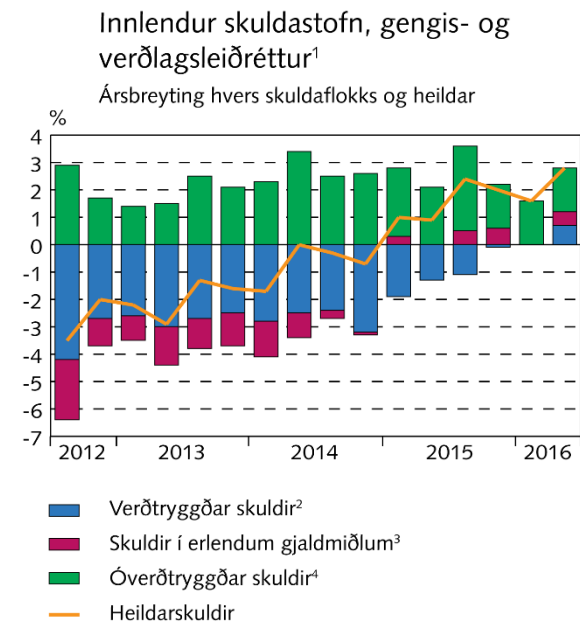
1. Án fjármálafyrirtækja og eignarhaldsfélaga.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Innlendar skuldir

1. Miðað við heildarskuldir við innlend fjármálafyrirtæki auk markaðs-fjármögnunar innanlands. Án skuldaaðgerða stjórnvalda.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Innlendar skuldir

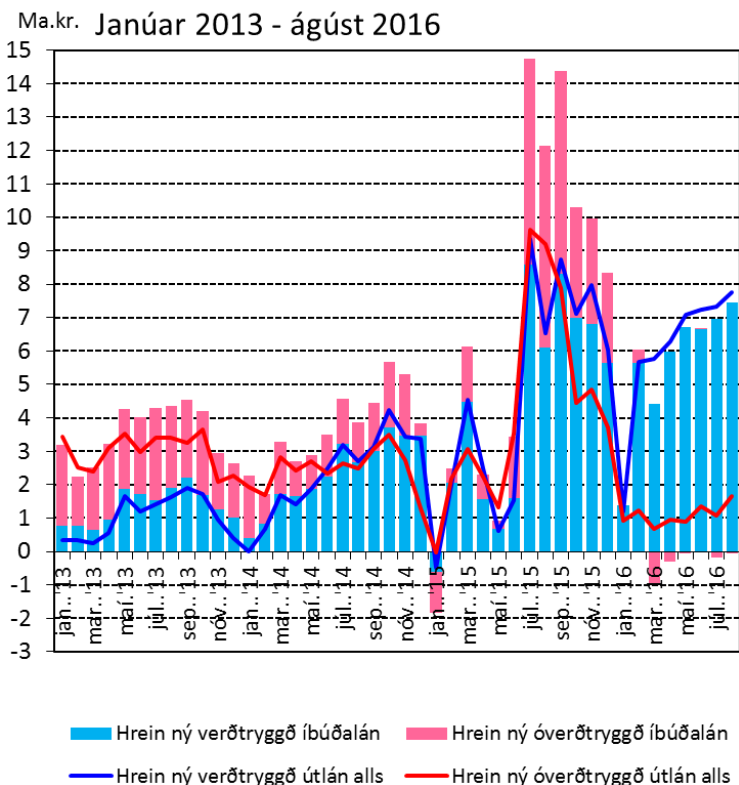
1. Ársbreyting stofns innlendra skulda heimila og fyrirtækja, á bókfærðu virði og án skuldaaðgerða stjórnvalda. Skipting niðurfærslu á milli skulda-flokka er áætluð með hliðsjón af umfangi hvers flokks. 2. Verðtryggðar skuldir eru á verðlagi í lok 2. ársfjórðungs 2016. 3. Skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru á gengi í lok 2. ársfjórðungs 2016. 4. Óverðtryggðar skuldir eru á verðlagi hvers tíma.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Ný húsnæðislán að aukast

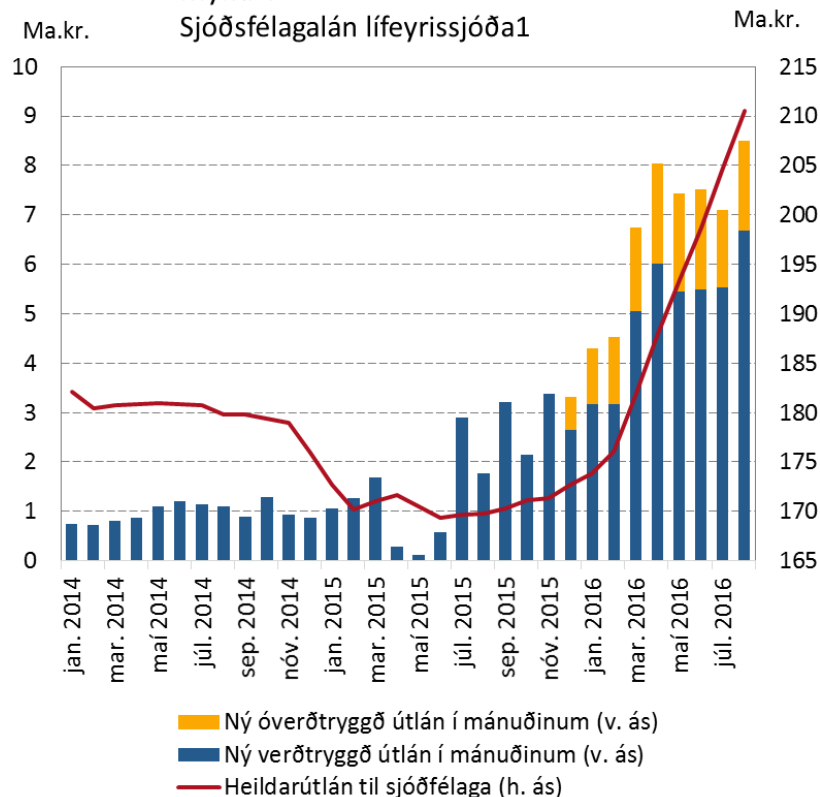
- Veitt voru ný húsnæðislán að fjárhæð 117 ma.kr. síðustu 12 mánuði
- Nýjar lánveitingar hafa aukist um 80% miðað við sama tímabili árið áður

Mynd 3
Hrein ný útlán innlánsstofnana¹

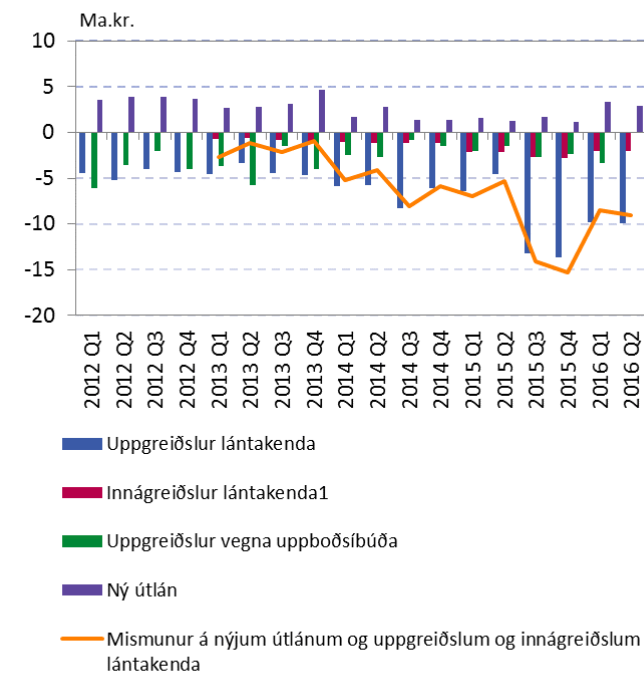
1. Viðskiptabankar og sparisjóðir.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd 4
Sjóðsfélagalán lífeyrissjóða¹

1. Tölur byggðar á efnahagsfyrirlitum lífeyrissjóða sem safnað er af Seðlabanka Íslands.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd 5
Uppgreiðslur viðskiptamanna íbúðalánasjóðs og ný útlán

1. Gögn ekki aðgengileg fyrir 2012
Heimild: Íbúðalánasjóður.

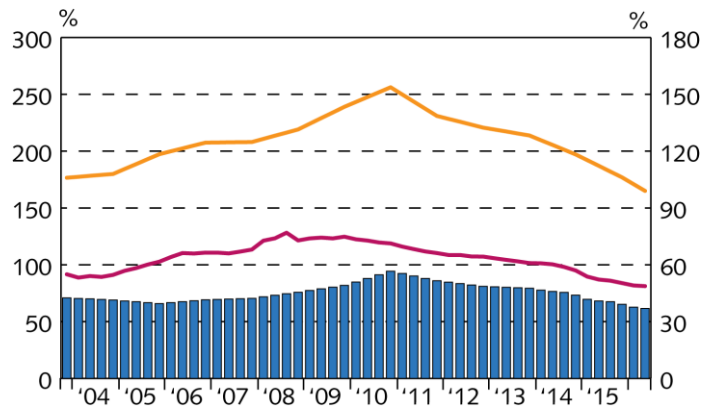
Heimilin eru í betri stöðu til að mæta áföllum en þau hafa verið um langt skeið

- Skuldsetning lækka og eignaverð hækkar, vanskil minnka
- Kaupmáttaraukning, viðvarandi hagvöxtur og sterkara gengi styðja við þessa þróun

Skuldir heimila og veðhlutfall

4. ársfj. 2003 - 2. ársfj. 2016

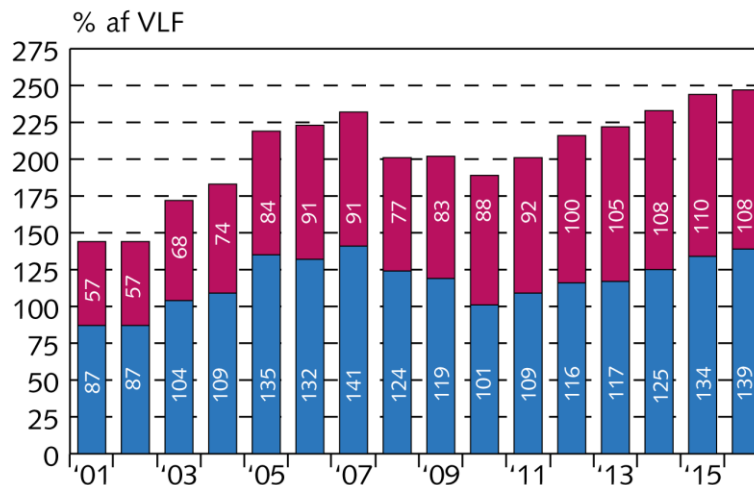
- Veðhlutfall¹ (h. ás)
- Skuldir sem hlutfall af VLF (v. ás)
- Skuldir sem hlutfall af ráðstöfunartekjum (v. ás)

1. Skuldir heimila með veð í íbúðarhúsnæði sem hlutfall af heildareignum heimila í fasteignum.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Hrein eign heimila sem hlutfall af VLF¹

2001 - 2. ársfj. 2016

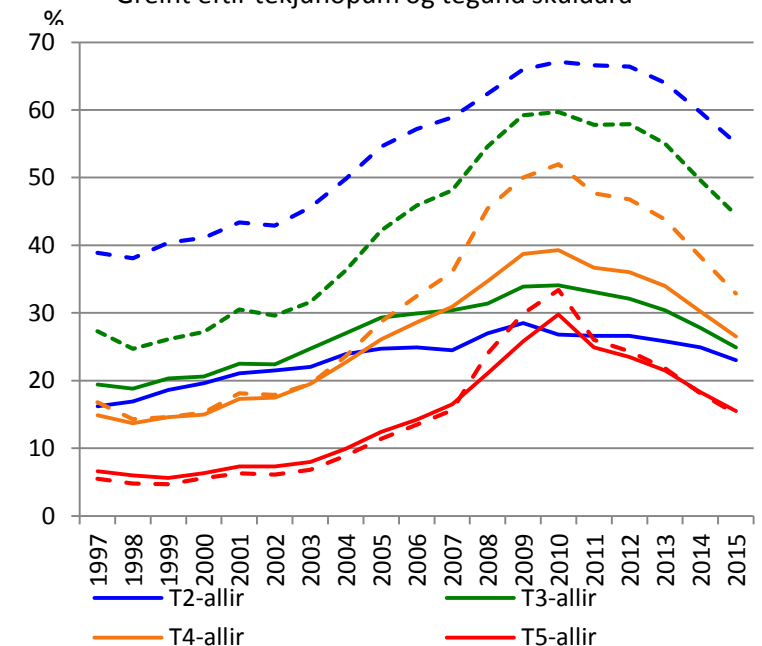
- Hrein eign skv. efnahagsreikningi
- Lífeyrissjóðseign

1. Lífeyrissjóðseign miðast við útgreiðslu eftir 30% tekjuskatt. Um er að ræða áætlun fyrir Q2/2016.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Ríkisskattstjóri, Seðlabanki Íslands.

Hlutfall framteljenda sem skulda meira en 300% af ráðstöfunartekjum¹

Greint eftir tekjuhópum og tegund skuldara

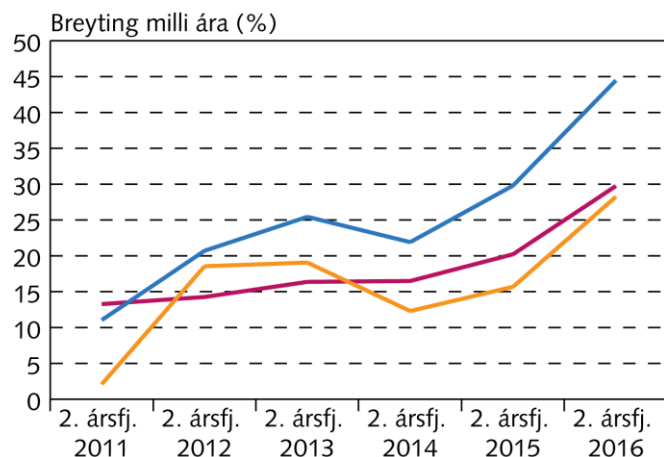
1. Brotnu línurnar sýna hlutfall einstaklinga sem eru með íbúðaskuldir og sem skulda meira en 300% af ráðstöfunartekjum (miðað við allar skuldir). Lægsta

Fyrirtæki: Ört vaxandi ferðapjónusta

- Skuldir sem hlutfall af landsframleiðslu lækka enn, einkum vegna aukinnar landsframleiðslu og niðurgreiðslu erlendra lána opinberra fyrirtækja og gengisstyrkingar.
- Leiðrétt fyrir gengis- og verðlagsáhrifum sést útlánaaukning hjá innlendum fjármálafyrirtækjum.
- Vanskil minnka enn, gjaldprot hafa aukist.

Aukning í fjölda ferðamanna, gistinóttum og greiðslukortaveltu¹

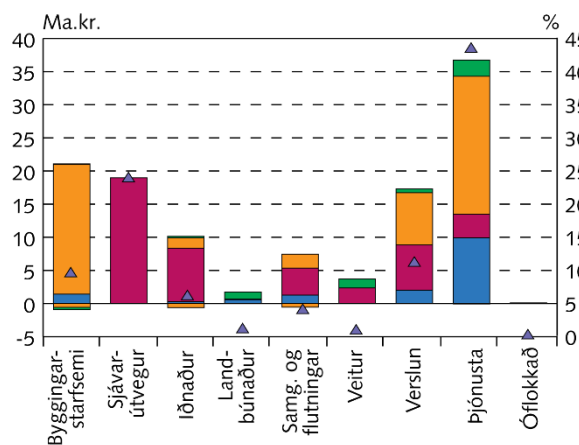

- Erlend greiðslukortavelta innanlands
- Komur ferðamanna
- Gistinætur

1. Breyting yfir heilt ár miðað við stöðu á miðju ári.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Hrein ný útlán stóru viðskiptabankanna þriggja til fyrirtækja á fyrri árhelmingi 2016¹

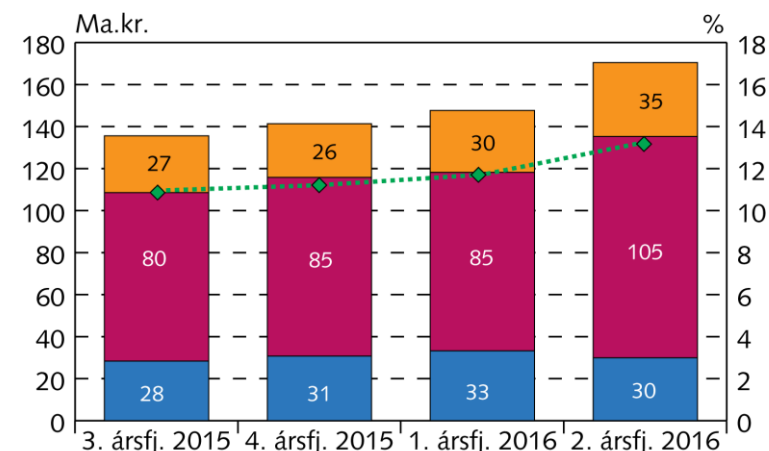
Flokkað eftir atvinnugrein og lánaformi

- Eignaleiga (v. ás)
- Lán í erlendum gjaldmiðlum (v. ás)
- Óverðtryggð (v. ás)
- Verðtryggð (v. ás)
- ▲ Hlutfall atvinnugreinar af heildarútlánum viðskiptabankanna (h. ás)

1. Ný útlán að frádregnum uppgreiðslum. Með uppgreiðslum er átt við greiðslur inn á lán umfram samningsbundnar greiðslur.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Útlán til ferðapjónustu

- Verðtryggt (v. ás)
- Óverðtryggt (v. ás)
- Lán í erlendum gjaldmiðlum (v. ás)
- Hlutfall af heildarútlánnum¹ (h. ás)

1. Heildarútlán til atvinnufyrirtækja og eignarhaldsfélaga.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Kafli II

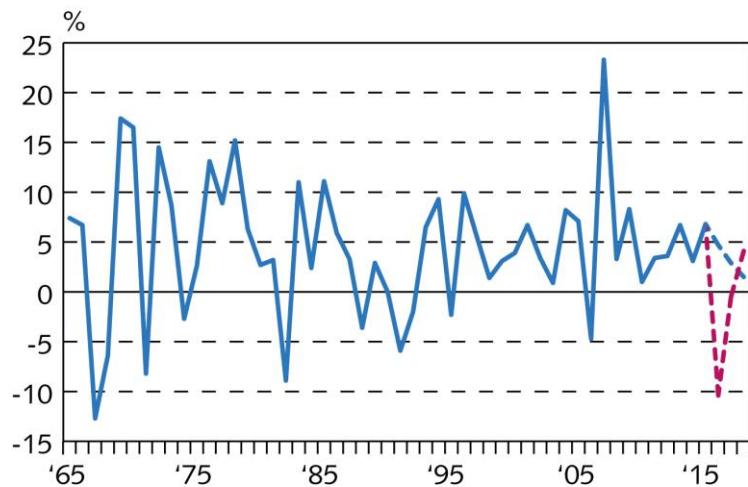
ÁLAGSPRÓF

Sviðsmynd í álagsprófi

- Efnahagslegur samdráttur í viðskiptalöndum og ferðamönnum fækkar og verða jafnmargir og 2012.
- Úr verður samdráttur í útflutningi og landsframleiðslu...

Próun útflutnings 1965-2015 og í grunn- og áfallssviðsmynd 2016-2018¹

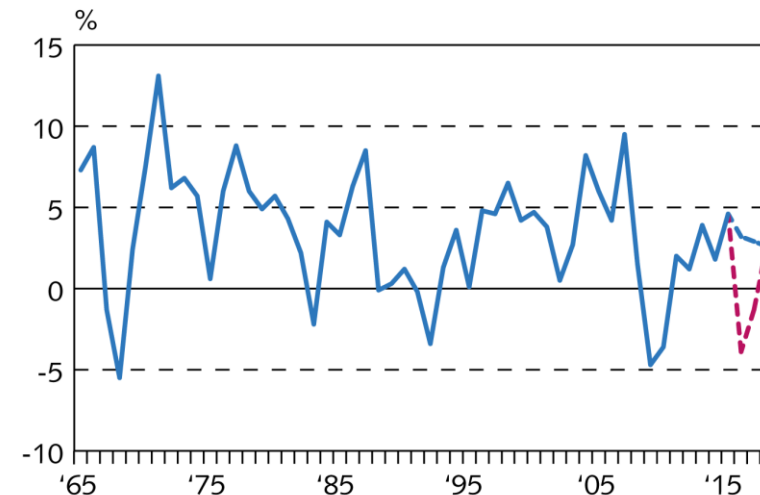

- Útflutningur
- - - Grunnsviðsmynd
- - - Áfallssviðsmynd

1. Raunbreyting.

Heimild: Seðlabanki Íslands (QMM-keyrsla nóv. 2015).

Hagvöxtur 1965-2015 og 2016-2018 í grunn- og áfallssviðsmynd

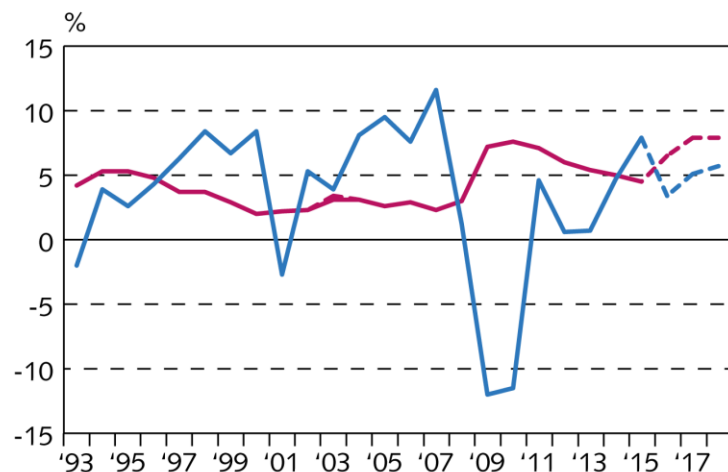
- VLF (hagvöxtur)
- - - Grunnsviðsmynd
- - - Áfallssviðsmynd

Heimild: Seðlabanki Íslands (QMM-keyrsla nóv. 2015).

Sviðsmynd í álagsprófi

- ... atvinnuleysi eykst en verðbólga verður áfram lág. Veðlánavextir Sí lækka vegna lágrar verðbólgu og slaka í hagkerfinu.

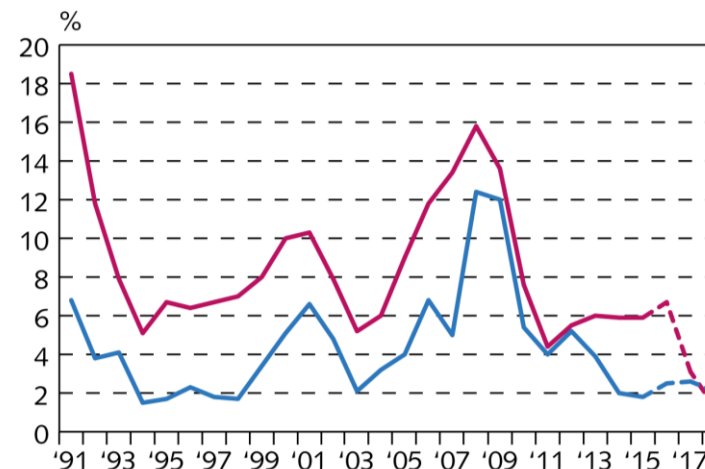
Próun kaupmáttar og atvinnuleysis 1993-2015 og í áfallssviðsmynd 2016-2018¹

- Kaupmáttur ráðstöfunartekna
- - - Kaupmáttur ráðstöfunartekna, áfall
- Atvinnuleysi
- - - Atvinnuleysi, áfall

1. Raunbreyting kaupmáttar frá fyrra ári, ársmeðaltal atvinnuleysis.
Heimild: Seðlabanki Íslands (QMM-keyrsla nóv. 2015).

Próun verðbólgu og vaxta 1991-2015 og í áfallssviðsmyndinni 2016-2018¹

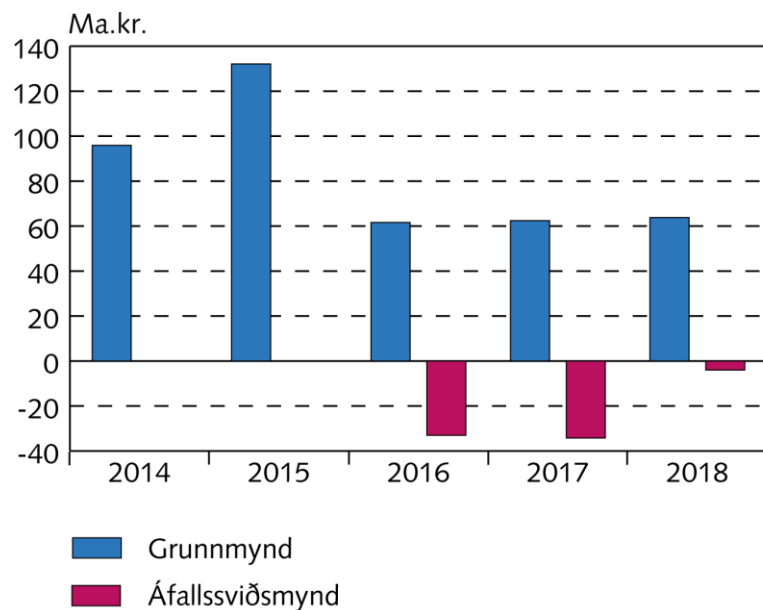
- Verðbólga
- - - Verðbólga, áfall
- Veðlánavextir Sí
- - - Veðlánavextir Sí, áfall

1. Ársmeðaltal verðbólgu og veðlánavaxta.
Heimild: Seðlabanki Íslands (QMM-keyrsla nóv. 2015).

Áhrif á bankana

- Tap af rekstri næstu þrjú árin
- Eigið fé lækkar um 13% og eiginfjárhlutfall lækkar um tæp 4% en verður þó áfram yfir lágmarkseiginfjárkröfu

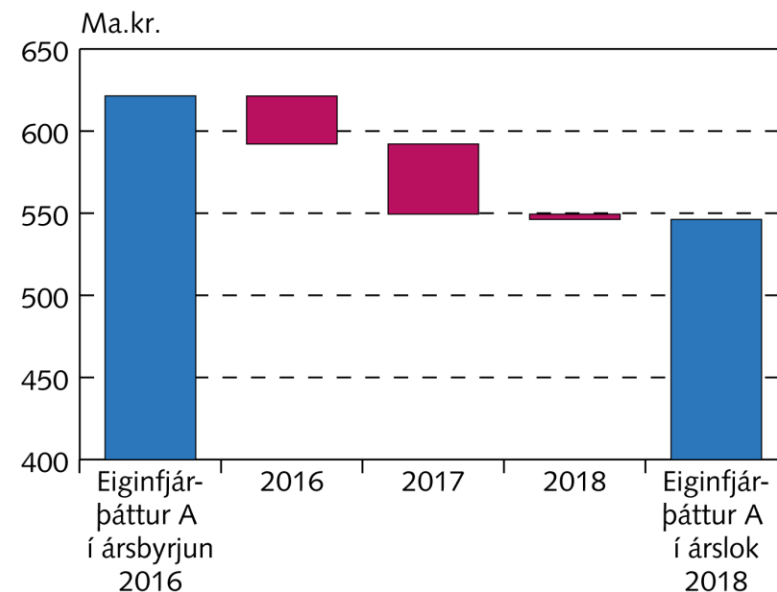
Mat SÍ: Hagnaður fyrir skatta í grunn- og áfallssviðsmynd¹

1. Mat SÍ fyrir 2016-2018.

Heimildir: Arion banki, Íslandsbanki, Landsbankinn, Seðlabanki Íslands.

Mat Seðlabankans: Próun eiginfjárþáttar A bankanna þriggja frá ársbyrjun 2016 til 2018 í áfallssviðsmynd

Heimildir: Arion banki, Íslandsbanki, Landsbankinn, Seðlabanki Íslands.

Samandregið

Staðan

- Efnahagsleg skilyrði í meginatriðum hagfelld
- Skuldir heimila og fyrirtækja halda áfram að lækka
  - Heimilin í betri stöðu til að mæta áföllum en um langt skeið
- Mikilvæg skref tekin í losun fjármangshafta
- Eiginfjár- og lausafjárstaða bankanna sterk

Áhættuþættir

- Merki um spennu í þjóðarbúskap
- Fasteignaverð hækkar hratt
- Skilyrði eru til áframhaldandi útlánavaxtar
- Uppgangur kann að vera brotthættur
  - Dragi úr komum ferðamanna kann að verða bakslag
- Einhver áhætta fylgir losun fjármagnshafta
- Aukinn aðgangur að hagkvæmri lánsfjármögnun getur aukið áhættu